

Богдан Богдана

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри публічного та міжнародного права навчально-наукового інституту «Юридичний інститут Київського національного економічного університету імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна*

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАХИСТУ КРИТИЧНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ ПІД ЧАС ДІЇ ВОЄННОГО СТАНУ

В умовах повномасштабної війни, розв'язаної російською федерацією, Україна щоденно зазнає технічних пошкоджень об'єктів критичної інфраструктури, які відбуваються внаслідок активних ракетних ударів з боку країни-агресора. Тому особливої актуальності набувають питання, пов'язані із своєчасною та належною реалізацією державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури.

Відносини у сфері функціонування та захисту критичної інфраструктури наразі врегульовано Законом України «Про критичну інфраструктуру» [1]. При цьому слід зауважити, що відповідно до ч. 1 ст. 3 зазначеного Закону відносини у сфері функціонування та захисту критичної інфраструктури цей закон регулює «у мирний час», а відповідно до ч. 2 ст. 3 - особливості захисту об'єктів критичної інфраструктури в умовах надзвичайних ситуацій, надзвичайного та воєнного стану, особливого періоду регулюються низкою інших нормативно-правових актів: Законами України «Про правовий режим воєнного стану», «Про правовий режим надзвичайного стану», «Про функціонування єдиної транспортної системи України в особливий період», «Про оборону України».

На нашу думку, термін «захист» Конституцією України закріплюється переважно відносно таких елементів, як: суверенітет, кордон, незалежність, територіальна цілісність [2; 3, с. 30]. В. Темченко вважає, що в юридичних конструкціях Конституції України термін «захист» означає *юридичний обов'язок держави чи інших суб'єктів щодо захисту прав і свобод людини в контексті міри юридично необхідної поведінки, забезпеченої можливістю державного примусу*. Термін «охорона», на відміну від терміну «захист», у низці юридичних конструкцій застосовується як *забезпечення прав і свобод людини*, а також для позначення широкого кола повноважень органів державної влади [4, с. 59-63] (тут і далі курсив – авт.).

Ю. В. Желіховська зазначає, що слід визнавати термін «захист» складовою частиною терміну «охорона», аргументуючи це тим, що закріплення права в нормативно-правовому акті саме по собі означає *захист цього права з боку держави*, натомість термін «охорона», на думку науковця, є більш широким поняттям у порівнянні із захистом. Тож, охорона прав – це правовий засіб, який попереджає порушення, а захист – це засіб, який настає за порушенням, і тягне за собою відновлення суб'єктивного права [5, с. 20].

На підставі вищезазначеного, на наш погляд, є підстава зауважити, що *захист критичної інфраструктури з боку держави* полягає в правовому

забезпеченні державної політики у цій сфері та належній її реалізації. Основні засади державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури передбачено Розділом II Закону України «Про критичну інфраструктуру», відповідно до ст. 4 якого захист критичної інфраструктури є складовою частиною забезпечення національної безпеки України [1]. Серед завдань реалізації державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури законом виокремлено такі, як:

1) запобігання проявам несанкціонованого втручання в її функціонування, що наразі відбувається з боку країни-агресора, запобігання кризовим ситуаціям на об'єктах критичної інфраструктури та їх попередження:

на виконання цього завдання в Україні передбачається обладнання електростанцій спеціальними камерами та звуковими датчиками, які захищатимуть електростанції, як об'єкти критичної інфраструктури, виявлятимуть ворожі дрони або ракети і сповіщатимуть про них сили протиповітряної оборони [6];

2) створення і забезпечення функціонування національної системи захисту критичної інфраструктури, що передбачає визначення уповноваженого органу у сфері захисту критичної інфраструктури України:

на виконання зазначеного завдання відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України «Про утворення Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України» передбачено утворення центрального органу виконавчої влади із спеціальним статусом - Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України (ДЗКІ) [7]. Проте відповідно до нещодавно прийнятого Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень уповноваженого органу у сфері захисту критичної інфраструктури України» повноваження такого органу покладено здійснювати на Державну службу спеціального зв'язку та захисту інформації України [8], що дало можливість без створення нового державного органу продовжити формування і реалізацію державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури, а також заощадити бюджетні кошти у цей і без того нелегкий період для держави зокрема та суспільства в цілому.

Крім того, передбачаються такі завдання, як розроблення нормативно-правової та нормативно-технічної бази з питань забезпечення безпеки об'єктів критичної інфраструктури; розроблення і реалізація державних цільових програм із захисту критичної інфраструктури та інші.

Підсумовуючи вищевикладене, маємо підстави констатувати, що державою здійснюються всі необхідні кроки для належної реалізації державної політики у сфері захисту критичної інфраструктури та забезпечення безпеки в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про критичну інфраструктуру : Закон України від 16.11.2021 р. № 1882-IX. Дата оновлення 05.12.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2505->

[19#Text](#) (дата звернення: 06.12.2022).

2. Конституція України : Закон України від 28.06.1996 р. № 254к/96. Дата оновлення 01.01.2020. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 06.12.2022).

3. Богдан Б. В. Адміністративно-правова охорона населення від інфекційних хвороб: дис. ... канд.. юрид. наук. Київ, 2021. 215 с.

4. Темченко В. Особливості юридичного змісту термінів «захист» та «охорона» у механізмі забезпечення прав людини. *Вісник Академії управління МВС*. 2007. № 2-3. С. 58-65.

5. Желіховська Ю. В. Співвідношення та розмежування понять «охорона» та «захист». *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. Сер.: Юриспруденція. 2015. № 13. Том 2. С. 18-21.

6. Соколова Ю. В Україні на електростанціях можуть з'явитися датчики для виявлення ракет і дронів. Факти ICTV. URL: <https://bit.ly/3C7b3jJ> (дата звернення: 15.12.2022).

7. Про утворення Державної служби захисту критичної інфраструктури та забезпечення національної системи стійкості України : Постанова Кабінету Міністрів України від 12.07.2022 р. № 787. Дата оновлення 12.07.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/787-2022-%D0%BF#Text> (дата звернення: 09.12.2022).

8. Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень уповноваженого органу у сфері захисту критичної інфраструктури України : Закон України від 18.10.2022 р. № 2684-IX. Дата оновлення 18.10.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2684-20#Text> (дата звернення: 09.12.2022).